

tukaj pri nas je stegnila svojo koščeno roko po neki višji glavi. Umrli je 23. dec. 1879. po kratki bolezni, previden s sv. zakramenti, blagorodni gospod Herman grof Wurmbrand grajščak v zgornji Radgoni. Pogreb se je vršil na praznik sv. Stefana popoldne in sicer prav sijajno, 9 čč. gg. duhovnikov in velika množica ljudstva je blagega pokojnika spremila na sv. Peterski mirodvor, kjer so ga položili k očetu in materi, in k dvema bratoma v domovinsko rakvo k večnemu počitku. Tudi vojaštvo mu je skazalo svojo čast, 8 kanonov je zagromelo jemu v zadnji pozdrav. Naj počiva v miru! — Hudo zimo in oster mraz imamo tudi mi tukaj krog Radgone že od početka adventa sem. Mura je tukaj pri Radgoni skoro popolnem premrznila, več mlinov je led in sreš poškodoval, tudi nekteri že močno trdijo, da bi bil trs po vinogradih zaradi silnega mraza pozebel. Ako bo temu res, tedaj se pa nimamo nadjati kake dobre vinske letine. Bog daj! da bi le ta novica ne bila resnična.

J. D.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor začne zopet zborovati dnes 15. jan.. Naši poslanci bodo sedaj pri obravnavi proračuna za l. 1880 dobili prilike potegniti se za narodne pravice Slovencev; trdno upamo, da bode vsak svoje rad storil. — Avstrijsko-ogerske delegacije zborujejo o potrebah cele Avstrije; pri tej priliki je minister zunanjih naših zadev baron Haimlerle povedal, da še s Srbijo ni dognano, kde in kako se bodo železnice potegnile črez Savo ali Donav; vsled tega se magjarski in tudi nemški listi grdo nasajajo na Srbe, kakor da bi ti vsemu krivi bili, a krivi so le Magjari, ki ne privolijo, da bi se gradila železnica iz Siseka v Novi, iz Siseka v Zemun in iz Budimpešte v Zemun, od koder bi jo potem črez Savo zvezali še z srbskimi železnicami pri Belgradu. — Nemški liberalci še se vedno med seboj grizejo, sedaj so celo svojega patrijarha dr. Herbsta napali in mu očitajo, da jih je on zavozljal v menjšino, ker se ni hotel s Čehi pogajati. — Na Ogerskem je led v Donavu pouzročil povodenj pod Požunom in pri Komornu, kder je most vtrgalo. — V Budimpešti sta se urednik Verhovay in grof Majtheny sprla, ker je prvi drugemu nekaj umazanostij pri nekej posojilnici dokazal; nastane dvojboj s pištolami in Vrhovay padne nevarno zadet v desno oprsje; na to prilomastijo Vrhovajevi prijatelji, zbobnjajo številno drupal, ter se postavijo ž njo pred „kazino“ ogerskih plemenitašev, da bi zagodli „mačkinjo muziko“ in šipe potrupali; toda policija, vojaki in državni poslanci so ljudi pomirili. V Bosni in Heregovini so zasledili bogate premogove (Steinkohle) sklade, največje okoli Zenice.

Vnanje države. Mnogo hrupa napravile so novice, ki poročajo, kako ruska vlada vedno več vojakov poriva proti avstrijske in nemške meji,

a ob enem naročila iz Amerike 120.000 novih pušek. — Dne 8. jan. so Albanci napali črnogorske junake v Limskej dolini, a bili so tepeni in vrženi nazaj, 600 jih je obležalo mrtvih in ranjenih. Vendar to je le začetek vojske, ker turški Muktar-paša Albanec podpira, da bi sultanu ne trebalo Črnogorcem prepustiti Gusinja in Plave. — Bolgarski knez je razpisal nove volitve za narodni zbor; v Sofiji ali Sredecu izhajati je pričel velik list francosko-bolgarski „Bolgarski glas“, ki je lepo pa tudi modro pisan. Bolgari bodo kmalu na Balkanskem poluotoku najmočnejši narod slovanski — dediči turškega carstva; nedavno so ošabne Grke spodrinoli iz Plovdiva ter odvzeli njihovo tamošnjo cerkev, ki je uže nekdanj bila bolgarska. — Italijani so Rim utvrdili zagrdivši okolo njega 11 zašancanih taborjev. — V Nemčiji pričeli so novo „kulturno borbo“ veliko potrebnjšo od one, ki meri na uničenje katoličanov. Nova borba gre proti Judom, ki se ondi nesramno šopirijo in bogatijo, jud Bleichröder jo samo lani na borzi zaslužil (?) 6 milijonov! — V Ameriki so Chilenci zopet zmagali in Bolivijancem pomagali, da so ti svojega predsednika iztirali in se začeli pogajati za mir. — Freimaureri v Braziliji nadlegujejo zopet katoliške škofo.

Za poduk in kratek čas.

Stanko Vraz in Urban Jarnik ter slovenski Korošci pred 40 leti.

(Sestavil po drugih spisih J. L.)

III. Jarnik na prvi pogled Vraza ni več izpoznal in držal za ruskega profesorja Preissa. No, kedar sem mu povedal, da nisem Rus, ampak Ilir, začel me je starec objemati in poljubovati, kakor da bi bil dete njegovega srca. Starec je bil pred tednom na smrt bolan, še slab na nogah, pa vendar me je izpraševal pri mizi črez polnoč: kaj dela Gaj, kaj Iliri? itd. Drugo jutro sem mu zopet moral dopovedati, ko sem vstal brž k zajuterku. Pripovedoval sem mu opoludne, zvečer, in tako tri dni naprej do danes. On bi me le naprej izpraševal, ako mu ne bi bil povedal, da moram pisati plemeniti domorodkinji, na kar mi je rekel: „Ehret die Frauen, den . . . Moosburg je za našo zgodovino znamenit grad. Tu je stoloval Arnulf, vojvoda Korotanski, kateri je prišedši na nemški prestol pozval našim dedom na vrat Magjare. Od starega grada stoji še eden branik (turn), od katerega sem odkrušil relikvijo za Rasa. (Nek učen Rus, ki je po Slovenskem potoval, je bil njegov prijatelj). Bog naj da, da bi tudi od Magjarstva v kratkem tako malo ostalo. Drugo Stanko Vrazovo pismo je iz Bistrice v Zilski dolini (dne 31. maja 1841.) V te čisto slovenske kraje, kamor je tudi šel nabirat pesmi in jezik slovenski občudovat, spremljala sta ga Jarnik in še zdaj živeči starec naš učeni Slovan Majar. Zopet popisuje Vraz nošo in

običajje Zilanov in Zilank svoji posestrimi tako-le: „Kriilo (Zilanke) rudeče, stogubne zloženo, sega komaj do kolen, tako, da se more skoro videti zaveza nogovic, katere so bele kakor sneg; na nogah pa so črni, rudeče obšiti črevlji. Okoli pasa je črni z rudečimi, zelenimi ali plavimi remenci obšiti usnjeni pas, od katerega visi širok trak doli do kolena. Na koncu visi nožič (britvica). Okoli vrata je kinč, verižica do pasa segajoča. Na nedrih je z iglico pripeti rudeči ali plavi robec. A na glavi? Na glavi stoji čudnovate oblike kapa (čepa, peča), katere široko nabrani čipci (zobei) v lice udarjajo kakor hlad delajoče peroti. Izpod ovih čipk pa gledajo črne in mile oči, da človeka prav prešinejo, če v nje pogleda. Mladenči so tudi visoke rasti in plemenitega obraza. Toda njih obleka je po vsem ponemčena (?) Tudi pri njih so presnete švabske črne hlače navadne in čez kolena segajoči škornji, kateri polovico človeka požró, kedar jih obuje. Lepoto in krepkost Zilanov ume vlada na svojo korist obračati. Nemški Korošči so, kakor sem ti enkrat že objavil, po vsem „krofasti“, zato si vlada potrební broj vojakov z Zilani nadopolni. Sama Bistrica, vas broječa 100 hiš, je dala poslednjikrat 50 vojakov novincev. Vendar jih je še dosta za ples in za razplodenje rodu Zilskega. Meni se tu zdi — v najskrajnijem kotu ilirstva proti severo-zapadu — kakor da sem doma. Ona ista lica vidim tu, kakor v ljutomerskih goricah in na murskem polju. Tudi jezik je slovenskemu mojega rojstnega kraja mnogo bližji, nego jezik ostalih Korošcev in Kranjcev. Tudi hiše in pohištvo — vse kakor pri nas. Priznati moram, da se je značaj naroda skoro čisteje obravnaval, kakor pri meni. Tu ima vsaka vas po eno ali dve lipi, kjer se pri žegnanji pleše narodni ples. Rodbinska ljubav je veliko srčnejša, nego pri nas. Kako prebivalci daljno rodbino, ki je došla na žegnanje, pozivljajo na obed, kako jih časté! Na mizi je celí stolp bogato pripravljenih jedil. Pije se samo vino, čeravno najslabše vino tukaj evanciko stane. S pivom komu postreči, drži se za največo sramoto. Tudi nedolžnot se tukaj ne prodaja za nobeno ceno. Deklica, ki se je v tem pregrešila, veliki javni sramoti je razpostavljena. Ne sme plesati pod lipo, kar je najhujše za njo“. Stanko Vraz dalje popisuje še, kako je posluševal njih narodne pesmi in jih napisoval, kako gledal njih ples pod lipo itd. Potem pripoveduje, kako je še po drugih krajih Koroške hodil, vendar tako živih slik narodnih obrazov iz drugih krajev Koroške ni podal več; zato smo zadovoljni, ako smo vsaj z navedenim spoštovanemu čitatelju vstregli.

Smešničar 3. Lovski posestnik sreča dobro mu znanega tata lovske zverjadi. Sreča pa ga tako v soteski, da nikamor uiti ne more imajoč pod pazduhom puško in v roki držoč 2 zajca. Posestnik stopi mirno pred nja in mu reče: no, Jirga, kako si ta dva zajca dobil? Jirga, prebri-

sana glava, najde brzo odgovor in reče: „gospod, tepla se sta med seboj in sem ju pomiril“.

Razne stvari.

(*Stradajočim Istrijanom*) ubogim Slovanom v pomoč nabral je č. g. Balon, župnik na Vranskem, 130 fl. 35 kr. V isti namen daroval je č. g. Lovro Herg 1 fl. in č. g. Kolenko 1 fl. neimenovan v Lembahu 2 fl. Vseh 134 fl. 35 kr. odposlali smo dnes 14. jan. profesorju g. Matejčiču v Pazin, kder je odbor. Uredništvo „Slov. Gosp.“ je pripravljeno nabirati nadaljšnjih milodarov. Plačnik vsem je Bog!

(*Svilli cesar*) so darovali 600 fl. siromakom ljutomerskega okraja.

(*Kravo ukradle*) so v noči 4.—5. jan. v fari sv. Martina v Rožni dolini doslje nekovane tatinške tace. Zaklano in oguljeno, do 70 fl. vredno živinče našli so sledeči dan v logu ne daleč od poškodovanca. Kožo je med tem kožar Lemberžki že kupil od nekega neznanega človeka, kupec ga je sicer vprašal, kdo in od kod da je, a bil je prevaren, kar je zvedel malo pozneje.

(*Mariborska čitalnica*) napravi v nedeljo 18. jan. zvečer ob 8. uri veliki ples v svojih in gospé Šrameljevih prostorijah. Med novimi odborniki je tudi g. prof. Ambruž.

(*Slovinci propali*) so pri volitvi okrajnega odbora mariborskega, čeravno so pri prvotnih volitvah bili priborili dostojno večino. Zakrivila sta to dva moža, ki sta doma ostala, Št. Mohorko iz Slivniške fare in J. Korman iz Kumna in g. Mihelič, ki je prepozno prišel. Zakaj? V odboru pa sedijo zopet nemškutarji in liberalci, le dva Slovence, g. Kodela in g. Paul Simona, so morali pripustiti, ker v kmetskej skupini in v onej velikih posestnikov ni bilo nobenega nemčurja. Načelnik je dr. Jož. Schmiederer (namestnik Girstmajerjev) izvoljen z 19 nemškutarskimi glasi proti 17 slovenskim, koji so bili za dr. Radaja, načelnikov namestnik dr. Duhatsch, odborniki: Jož. Kodela, Paul Simon, K. Pahner, David Hartmann (luteran iz Würtemberga) in J. Girstmajer starši, ki ima vse na svojem vožincu, mesto in okraj! G. Seidlova zadnja krona pa je šla rakom žvižgat — prijatelji ga zapuščajo! G. Mohorko je bil obiskovan od „voterja“ Wretzelna den pred volitvo okrajnega odbora. Korman pa si je baje nogo zlomil, pet sto medvedov, ravno o pravem času za — nemčurje?

(*Zajčjega tata*) prejeli so v Laporji slov. bistriškega okraja, kder močno zajce kradejo na mnogi način tako, da so lovski posestniki na zgubi. Enega tatov so vendar sedaj dobili in ga sodniji izročili.

(*Dobrega in pošteno nabranega vina*) dobi se do 2000 veder po 6—8 fl. pri g. Janezu Koritnik v Brežicah (Rann), g. Janezu Urek v Globokem in Jožefu Dušec v Panlovi vasi; pošta in železniška štacija: Rann in Steiermark.